

dan staan tegenover de inkomsten van ongeveer 500.000 kronen uit het bedrijf uitgaven van ongeveer 1.100.000 kronen, zodat een tekort van ruim 600.000 kronen (300.000 gulden) moet worden gedekt. Dit tekort wordt gesuppleerd door de *landelijke vereniging voor kankerbestrijding*, die over een kapitaal van enige miljoenen beschikt, terwijl de jaarlijkse inkomsten van deze vereniging op 1.5 miljoen kronen kan worden geschat. De bronnen van dit jaarlijkse inkomen zijn vooral de bijdragen van de leden dezer vereniging (750.000 kronen), terwijl ook de P.T.T. in Denemarken een belangrijke steun levert. Deze heft namelijk voor gelukstelegrammen een extra port, waarvan de jaarlijkse opbrengst 250.000 kronen bedraagt. Er schijnt dus veel geluk in Denemarken te bestaan. Jaarlijkse „bloempjes“-dagen leveren eveneens een belangrijk bedrag op voor het kankerbestrijdingsfonds.

De kankervereniging subsidieert uit deze bedragen en uit haar kapitaal behalve het Kopenhaagse ook de Instituten in Aarhus en in Odense, terwijl onderzoekers op het gebied van kanker, die naar het oordeel van een wetenschappelijke commissie daarvoor in aanmerking komen, geldelijke of materiële steun kunnen krijgen.

Deze groots opgezette en kostbare werkzaamheden van de kankervereniging stellen dan ook financiële eisen, die boven haar vermogen liggen, zodat ondanks het bovenvermelde jaarlijkse inkomen van 1.5 miljoen kronen op de begroting toch een tekort van bijna 400.000 kronen werd geraamd. Het laat zich dan ook aanzien, dat het thans nog aanzienlijke kapitaal van de Vereniging binnen niet al te lange tijd opgeteerd zal zijn. Welke regeling men dan zal treffen is nog onbekend, doch men rekent er op zo nodig het werk op ten minste dezelfde voet te kunnen voortzetten.

Tot slot nog enige opmerkingen over de positie der radiologie in Denemarken. Evenals in de overige Scandinavische landen neemt zelfs in de meeste provinciale ziekenhuizen de radioloog een centrale positie in. Aan elk hospitaal van enige betekenis (men heeft vrijwel in elk district een centraal hospitaal) bestaat naast een interne en een chirurgische een grote radiologische afdeling, die een gelijkwaardige positie inneemt, zodat een innige samenwerking bestaat. De radiologische inrichting van enkele dezer provinciale ziekenhuizen, die ik bezocht, kan de toets der critiek verdragen en menig groot ziekenhuis in Nederland staat hierbij ver ten achter wat betreft ruimte en inrichting beschikbaar voor de radiologische afdeling.

Ik wil niet eindigen zonder een woord van lof voor de gastvrijheid en hulpvaardigheid der Deense collegae, die het verblijf in Denemarken niet alleen leerzaam doch ook zeer aangenaam maakten.

Rotterdam, September 1948

D. DEN HOED

IIIE CONFÉRENCE SCIENTIFIQUE INTERNATIONALE D'AIX LES BAINS

Dit congres, dat van 24—27 Juni 1948 werd gehouden, had als onderwerp gekozen: „le rhumatisme chronique dégénératif“. Nadat dus het eerste Europese reumatologencongres in Sept. 1947 in Kopenhagen de goudtherapie bij primair chronisch gewrichtsrheuma in het bijzonder onder de loupe had genomen, werd thans de arthrosis deformans in de meest uitgebreide zin door reumatologen, maar ook door chirurgen, fysisch-therapeuten en neurologen besproken. In het geheel waren ongeveer 350 medici uit negen landen aanwezig. De goede naam die de Franse clinic ook op reumatologisch gebied heeft, is zeker de reden van deze buitengewone opkomst. Namen als van FORESTIER, FRANCON, WEISSENBACH, M. P. WEIL, COSTE, DE SÈZE vindt men sedert jaren in de Franse reumatologische literatuur en ook op dit congres gaven zij met andere bekende buitenlandse reumatologen, als van BREEMEN, COPEMAN, MICHEZ, MICHOTTE, CIGENA VOLTA met een voordracht acte de présence.

De bekende chirurg prof. LERICHE was president van het congres en gaf in zijn openingsrede nog eens zijn mening over de mogelijke aetiologie van arthrosis deformans. Een stoornis in de Ca-stofwisseling zou hier z.i. een belangrijke betekenis kunnen hebben.

De secretarissen van het congres, FRANCON, FORESTER en GRABER DUVERNAY, hadden de congressisten ten zeerste aan zich verplicht door er ondanks hun drukke praktijk, toch voor te zorgen, dat de verslagen van de te houden voordrachten voor het congres in boekvorm reeds bij de opening aan de deelnemers ter hand konden worden gesteld. Voorwaar een knap stukje werk als men bedenkt dat deze „rapports” ongeacht de atlas met photo's en röntgenogrammen ruim 600 bladzijden groot waren, en vele buitenlandse bijdragen uiteraard bijgeschaafd of vertaald moesten worden. De voordrachten werden ingeleid door een tweetal bijdragen die een historisch overzicht gaven van de arbeid der Franse resp. Angelsaksische geneeskundigen op het gebied van arthrosis deformans. Vervolgens werd door verschillende sprekers de aetiologie van het degeneratieve rheuma belicht, waarbij men vooral in de beginstadia aan statische afwijkingen een grote betekenis toekende, daarnaast microtraumata en hormonale stoornissen van mogelijke invloed op het ontstaan van dit ziektebeeld achtte. Naast de aetiologie waren de diagnostiek en de therapie voornamelijk het onderwerp der verdere voordrachten. Onze landgenoot VAN BREEMEN hield een voordracht over „de pijnlijke schouder”, waarbij nog weer eens duidelijk uitkwam, welk een gewaardeerde figuur deze nestor van de Nederlandse rheumatologen op buitenlandse congressen is.

Daarnaast trof het ons, dat de Nederlandse publicaties over arthrosis deformans verschenen, en voor een deel in het *N. T. v. G.* gepubliceerd, vrijwel alle bij onze buitenlandse collegae bekend waren en door hen werden gerefereerd.

Bij de therapie trof enerzijds de grote nadruk, die er gelegd werd op het herstellen van de statische toestand, anderzijds was opmerkelijk dat er vele chirurgen en orthopaeden zich bij dit onderwerp in de strijd wierpen . . en dat in Aix les Bains, waar de lijders aan arthrosis deformans voornamelijk uiterst conservatief met baden, douche-massage, medicamenten en drinken van bronwater worden behandeld. Deze douche-massage is een vorm van behandeling eigen aan Aix les Bains.

Over Aix les Bains, zijn bronnen en behandelingswijzen een enkel woord. Deze badplaats ligt in een vallei van Savoye bij het meer van Bourget. Door zijn beschutte ligging is het klimaat zeer mild en het seizoen is van April tot October. Reeds in de Romeinse tijd werden deze bronnen gebruikt, zoals oude opgravingen aantoonde. In 1776—1784 stichtte koning VICTOR-AMÉDÉE III de eerste badinrichting.

In 1932 werd de nieuwe inrichting gebouwd, nadat in de 2e helft der vorige eeuw de oude gemoderniseerd was. Dank zij deze inrichting, les Thermes nationaux d'Aix les Bains, en haar medische staf van rheumatologen, fysieke therapeuten en andere specialisten is deze plaats thans de Franse rheumabadplaats, een feit, waartoe de goede hôtellacommodatie en wat daarmee samenhangt zeker zal hebben bijgedragen.

Aix les Bains heeft 2 warme bronnen en wel één van een temperatuur van 45° C., die als bron voor de zogenaamde douche-massage dient. Bij deze vorm van fysieke therapie, die kenmerkend is voor deze plaats, ligt de patiënt op een massagebank en krijgt van dit bronwater een warme douche, terwijl hij tegelijkertijd een massage door één of twee masseurs of masseuses ondergaat. De opleiding van deze hulpkrachten geschiedt in de École Nationale des Techniques Thermales in Aix les Bains.

De tweede bron is zwavelhoudend en heeft een temperatuur van 43° C. Door een combinatie van beide bronnen verkrijgt men stoomontwikkeling en deze wordt gebruikt, om via de zogenaamde Berthollet plaatselijk of algemeen warme, vochtige lucht toe te passen.

Naast deze beide behandelingswijzen heeft men in Aix in Les Thermes vrijwel alle mogelijkheden van fysieke therapie, al dient gezegd, dat ik op mijn rondgangen met collega TREPSAT, naast de douche-massage en de Berthollet, voornamelijk de douches in vele vormen, de baden, oefeningen onder water, inpakkingen met zwavelhoudende klei en de zogenaamde bouillon (soort water- en stoomdouche) zag gebruiken.

Daarnaast is merkwaardig dat thans het drinken van het bronwater meer voorgeschreven wordt dan vóór de oorlog.

Tot zover Aix les Bains en haar Thermes. Clinisch wordt er niemand opgenomen. Alle patiënten logeren er in de hôtels, die vrijwel alle in de onmiddellijke omgeving van het badhuis liggen. Iedere arts geeft persoonlijk zijn voorschriften voor de fysieke therapie en eventuele medicamenten en regelt zelf de contrôle.

Gedurende het congres had de Franse pharmaceutische industrie een tentoonstelling georganiseerd van zijn anti-rheumatische praeparaten.

Recepties bij de congressecretarissen en een banket, waaraan Hare Excellentie de Minister van Volksgezondheid, Mme POINSO-CHAPUIS, aanzat en een rede hield, omlijstten het congres en deden de oude roem van de Franse gastvrijheid alle eer aan. Een tocht door Savoye, waarbij wij ons er over verheugden deze mooie streek, die voor velen van ons prettige herinneringen heeft, ongeschonden uit het wereldgebeuren terug te vinden, en de bezoeken aan enkele sanatoria voor tuberculoselijders besloten het congres.

's-Gravenhage, September 1948

R. K. W. KUIPERS

ARTS EN SAMENLEVING

DE STAND VAN DE GESLACHTSZIEKTENEPIDEMIE

DOOR DR. G. D. HEMMES, GENEESKUNDIG INSPECTEUR
VAN DE VOLKSGEZONDHEID TE UTRECHT

De indruk van venerologen uit een aantal steden in ons land over de huidige stand van de geslachtsziektenepidemie loopt uiteen. Sommigen stelden een daling vast, anderen konden dit niet bevestigen, weer elders worden periodes met weinig gevallen afgewisseld door een plotselinge stijging. Evenals in 1946 en 1947 1) waren de huidartsen en vrouwenartsen in de provincie Utrecht bereid mij, over het tijdvak van 24 Mei tot einde Augustus, mededeling te doen omtrent nieuwe patiënten met een geslachtsziekte, inwoners der provincie, die in deze 100 dagen een hunner voor de eerste maal raadpleegden. De aangifte omvatte ook nu: de aard der ziekte, geslacht, leeftijd en woonplaats (voor militairen werd, evenals voorheen, de garnizoensplaats als woonplaats beschouwd). Het resultaat is in de volgende staten samengevat. De gegevens betreffende het in 1947 verrichte onderzoek zijn tussen haakjes geplaatst.

Gerangschikt naar de aard van de ziekte en het geslacht:

	gonorrhoe	syphilis	go. + sy.	ulcus molle	totaal
vrouwen	63 (123)	27 (47)	0	0 (0)	90 (170)
mannen	145 (261)	38 (55)	1 (1)	0 (1)	184 (318)
totaal	208 (384)	65 (102)	1 (1)	0 (1)	274 (488)

1) N. T. v. G., 26 October blz. 1518, 1946; en 18 October blz. 3014, 1947.